

Jeffrey D. Sachs, Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörü'dür. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Binyıl Kalkınma Hedefleri konusunda Özel Danışmanıdır.

Prof. JEFFREY D. SACHS

İklim açmazını anlamlandırmak

Açık olan şu, sonuç olarak felaketi davet ediyoruz. **Doğa, politik çarklarımızı umursamıyor.** Ve doğa bize, ekonomik modelimizin tehlikeli olduğunu ve kendi kendini engellediğini söylüyor. Önümüzdeki birkaç yılda gerçek bir küresel liderlik bulamazsak, bu dersi mümkün olan en ağır şekilde alacağız.

Bütün işaretler, gezegenin hâlâ son hızla bir iklim felaketine doğru savrulduğunu gösteriyor. Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Oşinografi ve Atmosfer Dairesi, Ocak-Mayıs dönemini kapsayan "İklimin Durumu Raporu"nu yayınladı. Bu yılın ilk beş ayı, 1880'e kadar giden kayıtlardaki en sıcak dönem oldu. Mayıs ayı bütün zamanların en sıcak ayı idi. Şu sıralarda dünyanın pek çok bölgesini çarpıcı sıcak dalgaları kavuruyor. Yine de harekete geçemiyoruz.

Bunun çeşitli nedenleri var ama bugünkü kördüğümü çözmek için bu nedenleri anlamamız lazım. İlk olarak, insanın neden olduğu iklim değişikliğini kontrol etme mücadelesi gerçekten karmaşık. İnsan kaynaklı iklim değişikliği, sera gazları (esas olarak karbon dioksit, metan ve azot oksit) emisyonunun iki temel kaynağından ileri geliyor: Enerji için fosil yakıt kullanımı ve tarım (ekilebilir arazi ve otlak yaratmak için ormanların yok edilmesi dâhil).

Dünyanın enerji ve ziraat sisteminin değiştirmek az buz iş değil. Elimizi bir kez çıkararak iklim değişikliğinin acil durum olduğunu ilan etmek yetmiyor. Küresel ekonominin kalbinde yer alan ve dünyanın bütün nüfusunu kapsayan iki ekonomik sektörü revizyondan geçirmek için uygulanabilir bir stratejiye ihtiyacımız var.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE KARŞI ACIMASIZ KAMPANYALAR

İklim değişikliğini ele almaktaki ikinci büyük güçlük ise bilimin kendisinin karmaşıklığı. Yeryüzünün iklimi hakkındaki bugünkü anlayış ve iklim değişikliğinin insan kaynaklı unsuru, dünyanın her bir yanındaki binlerce bilim insanını içeren, aşırı derecede zor bilimsel çalışmanın sonucudur. Ancak bu bilimsel anlayış eksiktir ve hâlâ iklim değişikliğinin tam olarak şiddeti, zamanlaması ve tehlikeleri hakkında kayda değer belirsizlikler var.

Kamuoyu doğal olarak bu karmaşıklığı ve belirsizliği

kavramakta, özellikle iklimdeki değişikliklerin aylar ve yılları içeren bir takvim yerine on yıllar ve yüzyıllara yayılan bir zaman çizelgesinde meydana geldiğinden güçlük çekiyor. Dahası, yıllık ve hatta 10 yıllık bazda iklimde oluşan doğal varyasyonların insan kaynaklı iklim değişikliği ile iç içe geçmiş olması, zararlı davranışları belirlemeyi daha da güçleştiriyor.

Bu da iklim değişikliğini ele almada, meselenin ekonomik yansımalarının bileşiminden ve onu çevreleyen belirsizlikten kaynaklanan üçüncü sorunu ortaya çıkarıyor. Bu, güçlü kaynak ve geniş hak sahipleri, ideologlar tarafından iklim bilimine karşı yürütülen bilgisizlik, kafa karışıklığı atmosferi yeniden yaratmayı hedeflediği belli olan acımasız ve yıkıcı kampanyada kendini gösteriyor.

Örneğin Amerika'nın lider iş ve ekonomi gazetesi The Wall Street Journal, on yıllardır iklim bilimine karşı saldırgan bir başyazı kampanyası yürüttü. Bu kampanyaya dâhil olan kişiler yalnızca bilimsel olarak bilgisiz olmakla kalmayıp, bilgilenmek için de kesinlikle hiçbir çaba göstermiyorlar. İklim bilimcileri ile bir araya gelip meseleler üzerinde ciddi şekilde tartışma tekliflerini defalarca geri çevirdiler.

Önde gelen petrol şirketleri ve diğer büyük şirketlerin baskı grupları da bu oyunda yer alıyorlar ve iklim bilimine karşı haysiyetsiz halkla ilişkiler kampanyalarını finanse ettiler. Genel yaklaşımları, iklim değişikliği hakkındaki belirsizlikleri abartmak ve iklim bilimcilerin halı korkutmak için bir tür komplonun içinde oldukları izlenimini vermek. Bu saçma bir suçlama ama saçma suçlamalar ustalıklı ve iyi finanse edilen bir şekilde sunulduğunda kamuoyu desteği elde edebiliyor.

Bu üç faktörü üst üste koyduğumuzda, (sera gazlarını azaltmanın muazzam ekonomik yükü, iklim biliminin karmaşıklığı ve halkın kafasını karıştırıp bilimin itibarını zedeleyen kampanyalar) dördüncü ve kapsayıcı soruna ulaşıyoruz: ABD'li politikacıların anlamlı bir iklim değişikliği politikasını oluşturmadaki isteksizliği veya beceriksizliği.

FELAKETİ DAVET EDİYORUZ

ABD, iklim değişikliği karşısındaki eylemsizliği için orantısız bir sorumluluk üstleniyor. Çünkü Çin geçen yıl bu unvanı ele geçirene kadar dünyanın en büyük sera gazı salgılayıcısı ülke ABD idi. Bugün bile, ABD'de kişi başına emisyon miktarı Çin'dekinden 4 kat fazla. Yine de Amerika'nın küresel emisyondaki merkezi rolüne karşın ABD Senatosu, 16 yıl önce Birleşmiş Milletler'in iklim değişikliği sözleşmesini onayladıktan sonra iklim de-

ğişikliği hakkında hiçbir şey yapmadı.

Barack Obama ABD Başkanı seçildiğinde, ilerleme için umut vardı. Ancak Obama, bu meselede ilerleme kaydetmek istediği açıkken, bir anlaşmaya varma için senatörler ve kilit endüstrilerle pazarlık etme gibi başarısız bir strateji izledi. Özel baskı grupları süreci hâkimiyeti altına aldı ve Obama yol almayı başaramadı.

Obama idaresi alternatif bir yaklaşımı denemeliydi ve hâlâ denemesi gerekir. Beyaz Saray'ın ve Kongre'nin kapalı kapılarının ardında elinde güçlü kaynakları ve geniş hakları olanlarla pazarlık etmek yerine, Obama, Amerikan halkına tutarlı bir plan sunmalıdır. Amerika'nın önümüzdeki 20 yıl içinde fosil yakıtlara bağımlılığını azaltmak, elektrikli taşıtlara geçmek, güneş ve rüzgâr enerjisi gibi karbon dışı enerji kaynaklarını artırmak için sağlam bir strateji önermesi gerekir. Daha sonra bu de-ği-

şikliklerin zaman içinde yapılması için tahmini bir fiyat etiketi koyabilir ve bu maliyetin devasa faydaları ile karşılaştırıldığında mütevazı olacağını gösterebilir.

Ne gariptir ki değişim için aday olan Obama, değişim eylemi için gerçek planlar sunma yaklaşımını uygulamadı. İdaresi, özel baskı gruplarının felç eden kısılcına giderek daha fazla sıkışıyor. Bunun, Obama'nın ve partisinin büyük kampanya başarılarını devam ettirmek için hedeflenen bir sonuç mu yoksa kötü kararların bir sonucu mu olduğunu tespit etmek güç ve her ikisi birlikte olabilir.

Açık olan şu, sonuç olarak felaketi davet ediyoruz. Doğa, politik çarklarımızı umursamıyor. Ve doğa bize, ekonomik modelimizin tehlikeli olduğunu ve kendi kendini engellediğini söylüyor. Önümüzdeki birkaç yılda gerçek bir küresel liderlik bulamazsak, bu dersi mümkün olan en ağır şekilde alacağız.

Telif Hakkı: Project Syndicate, 2010.

www.project-syndicate.org

Dünyanın enerji ve ziraat sistemiNİ değiştirmek az buz iş değil. Elimizi bir kez cırparak iklim değişikliğinin acil durum olduğunu ilan etmek yetmiyor. Küresel ekonominin kalbinde yer alan ve dünyanın bütün nüfusunu kapsayan iki ekonomik sektörden revizyondan geçirmek için uygulanabilir bir stratejiye ihtiyacımız var.